

VOLT DE PISTA

JORDI JANÉ

jordijane@inicia.es

I la Ciutat del Teatre?

1.

Un circ estable a Barcelona

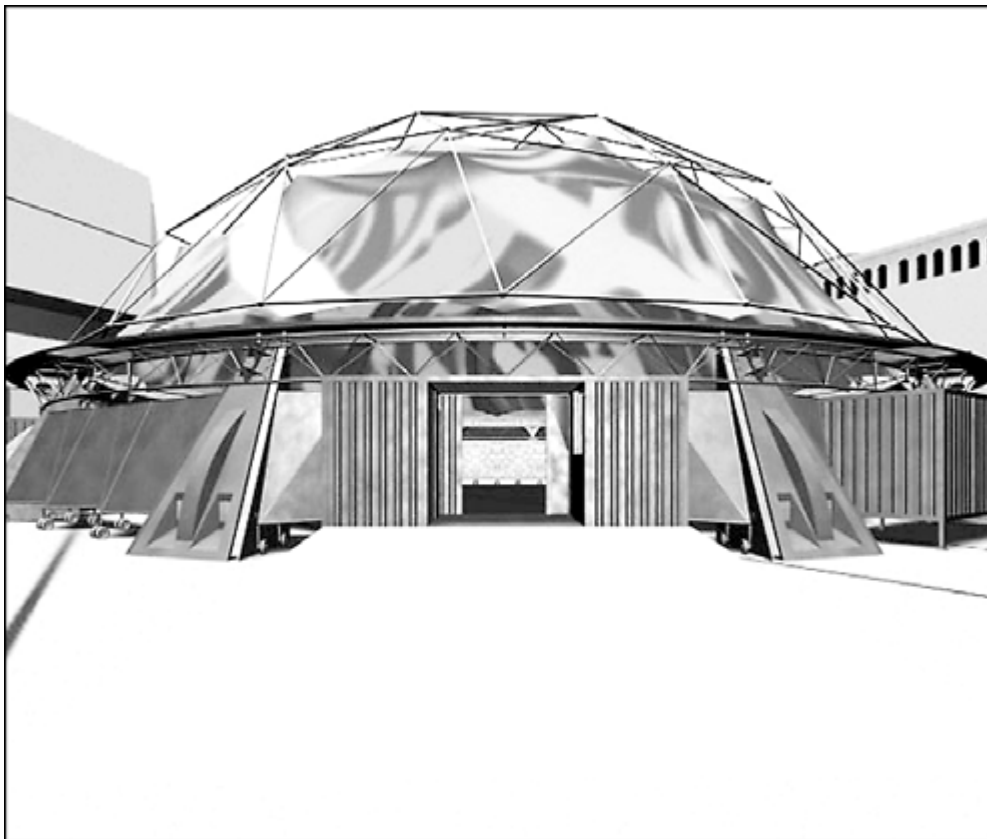
Al Volt de pista El gran deute de Barcelona (2.11.01) els narrava la peripècia del Circ Olympia (1924-1947) i insistia en la necessitat d'un circ estable a Barcelona. M'he referit al tema en altres ocasions perquè el pas dels anys no ha fet sinó constatar i augmentar la conveniència d'un local estable dedicat al circ. Recordem que des del restabliment de la Generalitat s'ha intervingut en un seguit d'arts escèniques o se'ls ha dotat d'infraestructures (del Centre Dramàtic al Teatre Nacional, de l'afer del Lliure al projecte de Ciutat del Teatre, de L'Espai de Música i Dansa a la transformació de l'OCB en Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, de la construcció de l'Auditori a la reforma del Palau, etc.).

En circ no s'ha fet absolutament res de comparable. Per això reconforta el compromís adquirit pel regidor de Cultura de Barcelona a les Jornades de Circ del passat octubre: Ferran Mascarell es va manifestar disposat a potenciar les estructures existents i va prometre més circ a les programacions que depenen del consistori (especialment Grec, Mercè i Mercat de les Flors), i em consta que ja s'està avançant en aquest sentit. Però també és reconfortant que Mascarell ho explici públicament: en un article publicat a *El País* (*El circo, una magnífica y mágica cotidianidad*, 28.3.05), a més de fer interessants aportacions històriques i artístiques amb què demostra que està ben informat del tema, afirma: "Para que este sector deje de estar en precario y pueda contar, por ejemplo, con una programación estable todos debemos implicarnos: la Administración, apoyando decididamente el circo; los promotores, confiando en el trabajo de los creadores y exhibiéndolo en las mejores condiciones; los ciudadanos, acercándose a los teatros para ver la creación local". I acaba promentent: "Las manos del Ayuntamiento de Barcelona seguirán ocupadas en contribuir con determinación, sin timidez alguna, a la proyección de lo que Jean Ziegler ha calificado de último vestigio de una sabiduría antigua, existencial, iniciática". Extraordinari. Feia anys que no m'arribava res de tan encertat i de tan esperançador.

2.

Alguns espais possibles

Comprovada aquesta excel·lent disposició municipal, ha arribat el moment de pensar on construïm un circ estable. Per situació i dimensions, el lloc més indicat seria l'antiga plaça de toros de Les Arenes, però ni el Teatre Lliure de l'època Puigserver hi va poder plantar bandera i, a més, a hores d'ara ja podem anar a cridar ous a vendre, que deia en Capri. Bernhard Paul, el director del Circus Roncalli, em suggeria fa 5 o 6 anys que l'antic Mercat del Born seria una molt bona opció, però ni ell ni jo sabíem llavors que en realitat aquell edifici, més que un mercat en desús, era una sensacional capsa de sorpreses. Reciclar locals industrials al Poblenou sempre és possible, però em compto entre els molts que pensen que Barcelona ha de tenir el seu circ estable en una zona com més cèntrica i ben comunicada millor. És

Disseny de l'arquitecte Marià Pedrol per a la carpa-glorieta de la Ciutat del Teatre

clar que, com ja vaig apuntar en un altre Volt de pista (4.10.04), també es pot pensar en l'esplanada del Fòrum, però mentre pensem, valorem i discutim, per què no aprofitem el Mercat de les Flors com a nucli circense? La sala Maria Aurèlia Capmany és un espai magnífic, polivalent, amb tres generoses dimensions que el fan molt apte per a qualsevol format de circ. Ja se n'hi ha fet, de circ: entre d'altres espectacles, Comediants i la Companyia Acrobàtica de Qiqihaer hi van presentar *Bi* i Tortell Poltrona hi ha estrenat uns quants muntatges (en un dels quals, *Somnis, Miratges i Mentides*, la sala es va dotar d'una pista de circ i d'una comodíssima graderia). Considero que, un cop fets els corresponents estudis tècnics per penjar-hi trapezis i altres aparells d'acrobàcia aèria, aquest espai seria prou adequat per a exhibició i centre d'assaig i producció. Estem parlant de l'interior del Mercat però, a l'exterior, la plaça Margarida Xirgu és un indret òptim per a plantar-hi una carpa de circ, com es va demostrar l'estiu passat quan Monti & Cia. s'hi van instal·lar per oferir *Grottesco*.

3.

Ciutat d'Arts Escèniques

Durant la seva segona etapa com a director del Mercat de les Flors (1995-2002), Joan Maria Gual ja havia intentat alçar en aquesta plaça una carpa destinada a assaig, ensenyament i exhibició circense. Llavors la idea se'n va anar en orris en bona part per la ferotge oposició dels veïns d'un edifici adjacent, però fa escassament dos mesos que aquest edifici ha estat enderrocat (enderrocament previst al projecte de Ciutat del Teatre lliurat el 1999 per Lluís Pasqual complint l'encàrrec fet el 1977 per l'aleshores alcalde Pasqual Maragall). Ara, aquells veïns viuen en un immoble nou de trinca a l'altra banda de l'Institut del Teatre i qualsevol manifestació artística que es faci a la plaça no destorbarà ningú.

Mentrestant, han passat algunes coses. El 2002 Joan Maria Gual va deixar la direcció del Mercat, com ara també ho ha fet el seu substitut, Andreu Morte. Aparcat el projecte de Lluís Pasqual, el

setembre del mateix 2002 el Consorci de la Ciutat del Teatre va encarregar a Gual un Projecte d'Usos i Entorn de la Ciutat del Teatre, projecte que Gual va lliurar el juliol del 2003. Per una banda, aquest complex projecte -que conec perquè hi vaig col·laborar com a assessor circense- harmonitza els aspectes urbanístics, paisatgístics i de comunicació de la zona compresa pel Barcelona Teatre Musical (antic Palau d'Esports), el Teatre Lliure, l'Institut del Teatre, el Mercat de les Flors i el Grec. En els vessants conceptual i artístic, proposa, entre moltes altres coses, una factoria de nous creadors en teatre, circ i dansa. Pel que fa al circ, a més d'un Centre d'investigació, recursos, producció i exhibició, preveu una certa complementarietat formativa mitjançant conferències, debats, cursos monogràfics, estades, creacions interdisciplinàries i, anant al tema que avui ens ocupa, la instal·lació d'una carpa-glorieta semiestable a la plaça Margarida Xirgu.

Pensada com una cúpula suportada per contenidors mòbils on s'instal·larien camerinos, taquilles, bar, lavabos, etc., la carpa podria acollir entre set-cents cinquanta i vuit-cents espectadors instal·lats en una graderia amb cinc rampes d'accés i seria un espai receptor tant d'espectacles de circ com de concerts i altres manifestacions artístiques i ciutadanes. El subsòl de la plaça està previst com a pàrquing, el primer soterrani del qual es dedicaria a instal·lacions i serveis.

▼ Des del restabliment de la Generalitat s'ha intervingut en un seguit d'arts escèniques (teatre, dansa, música, etc.) o se'ls ha dotat d'infraestructures. En circ no s'ha fet absolutament res de comparable

Mentre pensem, valorem i discutim, per què no aprofitem el Mercat de les Flors com a nucli circense?

Penso que tal com estem val la pena valorar totes dues opcions (la de la Sala Capmany i la de la plaça Xirgu). El mateix projecte de Ciutat del Teatre presentat per Pasqual ja desestimava un futur ús teatral per a aquesta sala, "ateses les deficiències tècniques que té, tant per a l'artista com per a l'espectador".

I, per molt que estigui aparcad, aquell projecte comportava una indiscutible contemporaneïtat escènica perquè pretenia acollir "teatre, activitats musicals, dansa, titelles, circ i qualsevol altra manifestació escènica coneguda o encara desconeguda". Seria esplèndid que, tot donant ales al circ, poguéssim eixamplar horitzons i convertir la Ciutat del Teatre en la Ciutat de les Arts Escèniques.